

REPUBLIKA E KOSOVËS / REPUBLIKA KOSOVA

Rev.br. 166/2024

VRHOVNI SUD KOSOVA, u veću sastavljenom od sudija: Milena Đerić, predsednik veća, Muhamet Rexha i Zenel Leku, članovi veća, u pravnoj stvari tužioca: K. H. iz sela ..., opština ..., kojeg po punomoćju zastupa Fitim Gashi, advokat iz Prištine, protiv tužene: Sudski Savet Kosova sa sedištem u Prištini, koju po ovlašćenju zastupa Besim Mustafa, po predmetu spora - radi nadoknade nematerijalne štete, odlučujući po reviziji ovlašćenog zastupnika tužene, izjavljenoj protiv presude Apelacionog suda Kosova sa sedištem u Prištini Gž.br.27/21 od 12.02.2024.godine, u sednici održanoj dana 22.05.2024.godine, doneo je

P R E S U D U

USVAJA SE kao osnovana revizija zastupnika tužene: Sudski Savet Kosova sa sedištem u Prištine, te **SE PREINAČUJE** presuda Apelacionog suda Kosova Gž.br. 27/21 od 12.02.2024.godine, na sledeći način: Usvaja se kao delimično osnovan tužbeni zahtev tužioca: K. H. iz sela ..., opština ..., te se obavezuje tužena: Sudski Savet Kosova sa sedištem u Prištine da tužiocu na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenog duševnog bola zbog neosnovanog držanja tužioca u sudskom pritvoru (u trajanju od 180 dana) isplati iznos od 9,900.00 eura, kao i zbog neosnovanog držanja tužioca u kućnom pritvoru (u trajanju od 75 dana) isplati iznos od 2,625.00 eura, u ukupnom novčanom iznosu od 12,525.00 eura, sa visinom kamatne stope od 8% koja će se obračunavati od dana 28.02.2020.godine (kao dana donošenja prvostepene presude) pa do konačne isplate. Tužbeni zahtev tužioca u odnosu na tuženu u preostalom delu se odbija kao neosnovan.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Osnovnog suda u Peći, Ogranak u Dečane P.br.356/18 od 28.02.2020. godine delimično je usvojen tužbeni zahtev tužioca kao osnovan, i stavom I. dispozitiva obavezana je

tužena da na ime nadoknade materijalne i nematerijalne štete, pričinjene zbog neopravdanog i protivpravnog lišenja slobode tužioca, i za vreme provedenog u sudskom pritvoru i kućnom pritvoru u ukupnom trajanju od 255 dana, isplati iznose utvrđene po sledećim stavkama:

Na ime nematerijalne štete:

- za 255 dana provedenih u sudskom pritvoru i kućnom pritvoru iznos od 15,500.00 eura;
- na ime proživljenog straha iznos od 6,500.00 eura;

U ukupnom iznosu od 22,000.00 eura zajedno sa kamatom od 8% koja će se obračunavati od dana prijema presude pa do konačne isplate.

Stavom II. dispozitiva obavezana je tužena da tužiocu na ime troškova parničnog postupka, kao i troškova punomoćnika odnosno advokata isplati sledeće iznose: za sastavljanje tužbe iznos od 208 eura, na ime sudske takse iznos od 20 eura, za izvršeno veštačenje iznos od 200 eura, za četiri održane sudske rasprave iznos od 270,04 eura, u ukupnom iznosu od 1,509.60 eura.

Stavom III. dispozitiva tužbeni zahtev tužioca je u preostalom delu odbijen kao neosnovan, za zahtevane sledeće iznose: - za 255 dana provedenih u sudskom pritvoru i kućnom pritvoru iznos od 5000.00 eura;- na ime proživljenog straha iznos od 3,500.00 eura; ukupan iznos od 8.500 eura.

Postupajući po žalbi podnetoj od strane ovlašćenog zastupnika tužene, Apelacioni sud Kosova je doneo presudu Gž.br.27/21 dana 12.02.2024.godine, kojom je u stavu I. dispozitiva delimično usvojio podnetu žalbu kao osnovanu, preinačivši ožalbenu prvostepenu presudu u stavu I dispozitiva, obavezujući tuženu da tužiocu na ime nadoknade nematerijalne štete zbog povrede autoriteta, časti, slobode i straha, zbog toga što je bio bespravno pritvoren 255 dana u vremenskom periodu od 25.06.2014. godine pa do 22.12.2014. godine kao i u kućnom pritvoru u vremenskom periodu od 22.12.2014. godine pa do 06.03.2015. godine, isplati novčani iznos od 14,025.00 eura, sa zakonskom kamatom od 8% koja će se obračunavati od dana donošenja prvostepene presude (28.02.2020. godine) pa sve do konačne isplate, sve to zajedno u roku od 15 dana od dana prijema presude, pod pretnjom prinudnog izvršenja. Preostali deo tužbenog zahteva tužioca preko dosuđenih iznosa kao što je bilo navedeno u stavu I. dispozitiva ožalbene presude, na ime nadoknade nematerijalne štete za povredu autoriteta, časti i slobode za 255 dana provedenih u sudskom pritvoru i kućnom pritvoru, kao i za proživljeni strah se odbija kao neosnovan. Stavom II. dispozitiva odbijen je preostali deo žalbe podnete od strane tužene kao neosnovan, a stav II. dispozitiva ožalbene prvostepene presude, kao i deo o troškovima parničnog postupka, se potvrđuje. Stavom III. dispozitiva određeno je da stav III. dispozitiva ožalbene prvostepene presude ostaje neispitan.

Protiv pravnosnažne presude Apelacionog suda Kosova Gž.br.27/21 od 12.02.2024. godine, ovlašćeni zastupnik tužene je blagovremeno podneo reviziju zbog pogrešne primene materijalnog prava, sa predlogom kao u istom.

U spisima predmeta ne postoji pismeni podnesak odnosno odgovor na reviziju, suprotne strane.

Ispitujući pobijanu presudu u odnosu na revizijske navode, pazeći po službenoj dužnosti na bitne povrede odredbi predviđene u odredbi člana 215. Zakona o parničnom postupku (Zakon br.03/L-006), te na primenu materijalnog prava od strane nižestepenih sudova, Vrhovni sud Kosova je našao da je revizija ovlašćenog zastupnika tužene, osnovana.

Prema podacima iz spisa predmeta, proizilazi sledeće činjenično stanje:

Tužilac je dana 27.12.2018. godine, podneo tužbu prvostepenom sudu protiv tužene tvrdeći da je od 25.06.2014. godine pa do 22.12.2014 godine nezakonito lišen slobode putem držanja u sudskom pritvoru, a od 22.12.2014. godine pa sve do 06.03.2015. godine nezakonito lišen slobode putem držanja u kućnom pritvoru, i da je zbog toga pretrpeo nematerijalnu i materijalnu štetu, zbog povrede slobode držanjem u kućnom pritvoru bez pravnog osnova, zbog pretrpljenog duševnog bola, straha i narušenog autoriteta. Kao dokaz za svoju tvrdnju, tužilac je dostavio odgovarajuće dokaze, prvostepeni sud je održao više sudskih rasprava, odredio veštačenje od strane veštaka odgovarajuće struke, sproveo dokazni postupak i nedvosmisleno je potvrdio pravni osnov tužbenog zahteva tužioca, jer tužena nije ni osporavala pravni osnov. Radi utvrđivanja stepena i intenziteta povreda koje je tužilac pretrpeo, angažovan je veštak psihijatrijske struke, koji je u svom nalazu i mišljenju na veoma detaljan način opisao kako je tužioc iskusio anksioznost, neizvesnost, dosadu, teškoće u suočavanju sa životnim situacijama i povlačenjem iz društva. Na osnovu pomenutog veštačenja, prvostepeni sud je odredio novčane iznose kao napred navedene, a preostali deo tužbenog zahteva tužioca, prvostepeni sud je odbio kao neosnovan, navodeći taksativno razloge za takvu odluku.

Drugostepeni sud je u žalbenom postupku, postupajući po žalbi podnetoj od strane ovlašćenog zastupnika tužene, preinačio prvostepenu presudu, na napred navedeni način, ističući da je prvostepeni sud pravilno utvrdio činjenično stanje, ali da je pogrešno primenio materijalno pravo.

U ovakvom stanju predmeta, Vrhovni sud Kosova ne prihvata kao osnovan pravni stav drugostepenog suda u vezi sa usvajanjem tužbenog zahteva tužioca u presuđenom delu za utvrđene novčane iznose na ime duševnih i psihičkih bolova prouzrokovanih tokom boravka

tužioca u sudskom i kućnom pritvoru, drugostepena presuda u ovom parničnom predmetu nema bitnih povreda članova parničnog postupka, niti postoji pogrešna primena materijalnog prava, o čemu revizijski sud u smislu odredbe člana 215. Zakona o parničnom postupku vodi računa po službenoj dužnosti, ali postoji pogrešna primena materijalnog prava u delu visine novčanih iznosa koje je utvrdio prvostepeni sud, i koje je preinačio drugostepeni sud.

Revizijski navod ovlašćenog zastupnika tužene u pogledu visine dosuđenog iznosa na ime nadoknade štete zbog dana provedenih u sudskom i kućnom pritvoru je osnovan, i nije pravilno drugostepeni sud odredio ukupan novčani iznos od 14,025.00 eura, i isti ne predstavlja u skladu sa dosadašnjom sudskom praksom i stavom Vrhovnog suda Kosova, pravično dosuđenu visinu naknade nematerijalne štete. Prvostepeni sud je dosudio novčane iznose bazirajući se na nalazu i mišljenju sudski određenog veštaka psihijatrijske struke, i drugostepeni sud je potvrdio dosuđene iznose, međutim, nižestepeni sudovi nisu uzeli u obzir dosadašnju sudsku praksu kao i Uputstvo za određivanje orjentacionih kriterijuma i visine pravične novčane naknade za nematerijalnu štetu koje je dana 27.02.2023. godine usvojio Vrhovni sud Kosova na održanoj opštoj sednici. Naime, tužilac je proveo ukupno 255 dana u sudskom i kućnom pritvoru, od toga 180 dana je proveo u sudskom pritvoru, a 75 dana je proveo u kućnom pritvoru. Kada se novčani iznos od 55 eura za jedan dan određenog sudskog pritvora pomnoži sa brojem dana provedenih u sudskom pritvoru, a to je 180 dana, dolazi se do novčanog iznosa od 9,900.00 eura, a kada se novčani iznos od 35 eura za jedan dan određenog kućnog pritvora pomnoži sa brojem dana provedenih u kućnom pritvoru, a to je 75 dana, dolazi se do novčanog iznosa od 2,625.00 eura, što sve ukupno čini novčani iznos od 12,525.00 eura, koji predstavlja pravičnu satisfakciju za tužioca, ne samo s obzirom na gore opisane okolnosti, već posebno s obzirom na dužinu boravka tužioca u pritvoru.

U takvim okolnostima, Vrhovni sud Kosova smatra da je preinačeni iznos ove naknade u potpunosti u skladu sa odredbom člana 183. stavovi 1. i 2. Zakona o obligacionim odnosima (Zakon br.04/Z-077)), od čega se veliki deo ocenjuje kao naknada za duševni i psihički bol zbog povrede časti i slobode tokom boravka u sudskom i kućnom pritvoru, bez prava na zadržavanje tužioca za gore opisani period, uz puno uverenje da će tužilac ovim iznosom naknade u velikoj meri ublažiti ove duševne bolove, zadovoljavajući u dovoljnoj meri svoje različite životne potrebe. Prilikom odmeravanja konkretne visine nematerijalne štete u iznosu od po 55 eura za jedan dan proveden u sudskom pritvoru, i 35 eura za jedan dan proveden u kućnom pritvoru, Vrhovni sud je s obzirom na utvrđeni stepen, intezitet, te trajanje duševnih bolova i straha, iste

izrazio u odgovarajući novčani ekvivalent, imajući u vidu da dosuđeni iznos ne bude u suprotnosti sa ciljevima zarad kojih je ovakav vid naknade propisan.

Iz tumačenja gore pomenutog člana Zakona o obligacionim odnosima proizlazi da će se naknada dosuditi za pretrpljenu duševnu bol, ali u svakom slučaju duševna bol mora biti posledica okolnosti koja uzrokuje tu bol, kao što je povreda časti, slobode, smrti rođaka itd. Dakle, naknada se ne može dosuditi za duševnu bol ili psihičku patnju, ako ta duševna bol ili psihičku patnja nije povezana sa okolnošću koja uzrokuje bol. U tom kontekstu, Vrhovni sud Kosova ocenjuje da je zakonska odredba iz člana 183. Zakona o obligacionim odnosima osnov za presuđivanje duševne boli odnosno psihičke patnje kao da predstavlja kategoriju nematerijalne štete. U ovom slučaju, u kontekstu citirane odredbe iz stava 1. člana 183. Zakona o obligacionim odnosima tužilac ima pravo na naknadu za duševni bol odnosno psihičku patnju (psihička patnja u literaturi se koristi kao analogni doživljaj duševne boli koji odgovara citirana odredba) zbog povrede autoriteta, povrede časti, slobode, straha i prava ličnosti. Iz sadržaja pomenute zakonske odredbe koja predviđa zaštitu subjektivnog prava, utvrđuje se da ne može da postoji poseban tužbeni zahtev za nadoknadu nematerijalne štete na ime pretrpljenih duševnih bolova i poseban tužbeni zahtev za nadoknadu nematerijalne štete na ime povrede autoriteta, povrede časti, slobode, straha i prava ličnosti.

Što se tiče dosuđene visine kamatne stope kao i vreme obračunavanja iste, Vrhovni sud Kosova je utvrdio da su nižestepeni sudovi pravilno odlučili u skladu sa dosadašnjom sudskom praksom, kao i sa Pravnim Mišljenjem u vezi sa kamatom usvojenim od strane Vrhovnog suda Kosova na opštoj sednici održanoj dana 01.12.2020. godine.

Navode istaknute od strane revidenta koji se odnose na činjenicu da je tužilac preminuo dana 31.07.2020. godine, Vrhovni sud je odbio kao neosnovane, jer je revizijom napadana presuda Apelacionog suda Kosova Gž.br.27/21 od 12.02.2024. godine pravosnažna i konačna, odnosno parnični postupak između konkretnih parničnih stranaka po predmetnoj stvari je okončan.

Sud je razmatrao i ostale navode iz revizije, ali oni nisu bili od značaja za odlučivanje, pa ih sud nije posebno ni obrazlagao.

Sa iznetih razloga odlučeno je kao u dispozitivu u smislu odredbe člana 224. stav 1. Zakona o parničnom postupku.

VRHOVNI SUD KOSOVA
Rev.br. 166/2024 od 22.05.2024.godina

Predsednik veća-sudija
Milena Đerić
